Цэна асобнага нумэру 5 кап

НАША НІВА

Выходзіць што тыдзень.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: **Вільня, Віленская вул., № 29.**

Цэна с перасылкай і дастаўкай на 1 г.—2 р. 50 к., на 6 мес.—1 р. 25 к. на 3 м.—65 к., на 1 мес.—25 к. За граніцай: на 1 г.— 4 р. на 6 мес.—2 р. 3 мес.—1 р. Перамена адрэсу— 20 кап.

Абвесткі прыймаюцца на апошняй страніцы па 20 кап. за лінейку малымі літэрамі Рукапісы і карэспандэнцыі, прысланые у рэдакцыю, павінны быць чытэльна напісаны с праўдзівай фаміліей і адрэсам таго, хто яе прысылае. Можна такжэ падпісаць прозвішчэ разам з фаміліей,, хто ня захочэ каб была надрукавана праўдзівая фамілія. Адрэс і фамілія толькі для ведама рэдакцыі. Рэдакція пакдае за сабой права папраўляць і укарачываць прысланые рукапісы і аўторам назад іх не звертае.

Год IX. 12 Чэрвеня 1914 г. № 23

Просімо п. п. Падпісчыкоў „Нашай Нівы“, каторые падпісаліся толькі на першую палавіну 1914 г., чым хутчэй аднавіць падпіску, каб не было перарыву у высылцы газэты.

На тэмы дня.

У палітыцы настало ужо звычайнае летняе зацішшэ; - праўда, што ешчэ не распушчэны на летні спачынак вышэйшые гасударственные установы: Гас. Дума і Гас. Рада, але у Думе і бяз роспуску зрабілося пуста. Дэпутаты-- змаркоціўшыся і змарыўшыся, ня гэтулькі працай, колькі дарэмнай таўкатнёй на адным мейсцы—адзін за другім раз'ежджаюцца.

Так яно заўсёды бывае калі, заместа вялікай ідэі, людзі пачынаюць займацца палітыканствам і гандлярствам ідэямі. За ідэю, за вялікую праўду людзі гатовы палажыць нават жыцьцё ў жэртву, а палітыканство і гандлярство ідэямі родзіць нуду, маркоту, пустату ў душы і становіцца людзям цяжка ня толькі працаваць, але і жыць на сьвеці. Найлепшы гэтаго прыклад дае нам зраўненьне першай і чацьвёртай Думы. У першай Думе людзі гарэлі агнём ідэі,— слова сказанае у Думе атклікалося у найдалейшых закутках і варушыло грамадзянство.

Першая Дума не магла працаваць, бо ей не далі.

Чацьвёртая Дума, скліканая па сталыпіноўскаму рэцэпту, злажылася пад знакам інтэрэсоў пануючых станоў: дваранства, чыновенства і духавенства (праваслаўнаго). Вынянчэная адміністраціўнымі агранічэньнямі у часе выбароў, ўскормленая светаглядам Пурышкевіча, каторы з думскай трыбуны павёў прапаганду сыску, —ня можэ працаваць, бо лішне многа у ей крамарскаго, бяз'ідэйнаго.

Дзякуючы агранічэняням у часе выбарў, у Думу трапілі не праўдзівые прэдстаўнікі народу, а тые найболей, што проці волі і долі народнай. Малая жменька левых дэпутатоў патонула у моры саюзніцтва і пурышкевічоўства.

Як у сярдзітую зімку сковывае зямлю зімовы халад і ўсё заміраe, так Расею у цяперэшнім часе скавала рэакція і яе дзікае завываньня чутно у гомане чэлавеканенавісніцтва, гатоваго усё жывое, сьветлае, абагрэваючае душу, задушыць, замарозіць, сцерці... Але як у прыродзе пасьля зімы настае красная весна, так настане калісь весна і ў нашым жыцьці. Дачэкаемся лепшых часоў, бо правы прыроды і правы кіруючые народамі цьвёрды і іх ніякая цёмная сіла пэраламаць ня здужае.

Жывое ажыве і будзе жыць...

А пакуль што трэба працаваць і працаваць, каб зіма не змарозіла душ нашых, каб мы гарачымі і жывымі думамі маглі сустрэціць лепшые часы. *В. Л.*

Папраўка. У № № 21—22 «Н.Н.» у канцы стацьці «А ўсё-ж такі жывём» праз недагляд карэктара памылкова надрукавана слова *Копэрнік*; павінна быць—*Галілей*..

К жыцьцю!

Кожная новая ідэя, кожная новая думка родзіцца заўсёды самім жыцьцём. Паяўляюцца апосталы, каторые цэлай галавой вышэй стаяць ад звычайнаго народнаго імпульса, і пачынаюць шырыць свае вучэньня і пропаведзі.

Апрача ня многіх, ешчэ не даросшые да гэтых думак, людзі с пачатку лічуць новае за нейкае апаганіваньне старых традыцій, за непрыемнае для іх узбурэваньне старога спакою—балота, пакрытаго з верху зялёнай абманчывай цінай і.. прарока распінаюць, як бязбожніка і бунтоўніка, каторы няпрошэны ўлез у іх прысяжную праўду. Жыцьцё ідзець тымчасам сваім ходам і, у канцы-канцоў, тые гарачые, шчырые словы непрызнанаго апостала спаўняюцца...

Аглядаюцца людзі—жыцьцёвая праўда сваім добра загартаваным напорам ўрэзываецца ўсё глыбей і глыбей...

Шэпчуцца людзі:—«Той распяты намі быў сьвяты!.. сьвяты!..»

Народ перэкідаецца ад крайнасьцей да крайнасьцей і с тым самым імпэтам, што раней паганіў, цяпер паважаець свайго прарока жыцьця...

Людзі цалуюць пакорна яго магілу і ставюць яму хвалебные манумэнты...

Людзі каюцца:

— О, чаму мы раней не зразумелі?

— Мы бы дагэтуль шмат чаго большаго зрабілі бы! Мы бы да гэтуль...—і захлёбываюцца новай хваляй навейшаго жыцьця...

І зноў тая самая гісторыя!

І зноў тая самая чэрэпаш'я хадзьба!

У гэтым, ад незапамятных часоў, і ўся трагэдыя жыцьця... Дзела ат Слова заўсёды гранічыцца вялікаю прорваю і доўгі час прыходзіцца чэкаць агульнаго усьведамленьня...

Глаўным мастом паміж словам і дзелам ёсць падгатоўка і ўсьведамленьня народу да новай ідэі у жыцьці.

Але так, як ўсё у жыцьці меняецца, гэтак само жыцьцё меняецца.

Самы тэмп і ход жыцьця ўжо не такі, які быў даўней.

Глаўны нэрв жыцьцёвы зрабіўся вельмі чулы, так, што рахавацца цяпер з устарэлай практыкай нельга.

Цяпер заместа: «Пасьпех — на людзкі сьмех» кажуць: «Аткладне ідзець у лад...» Кожная ідэя павінна адразу дапасавацца да жыцьця.

Жывое жывым і корміцца! Досі нам уздаволівацца пустымі казкамі, прыгожымі славамі!..

Жыцьця, жыцьця дайця нам!..

Гэта належыць да нас беларусоў цяперака... да нашаго руху...

Праўда, уелася гэта сьвятая справа у жыцьці, у мазгах укаранілася... Ўсе,—і тые, каторые спачатку жартавалі,—пачалі цяпер другімі вачамі глядзець на справу. Вельмі добра. Так павінна быць. Але нам цяпер трэба скарэйшым шагам пайсьці у асьветленьні вёскі. Не чэкаць, злажыўшы рукі, а адразу з Дзела пачаць...

Чаго вы маўчыцё, жывые сьвятлейшые людзі нашы?—

Ідзіця да працы! Будуйця будучыну Народу Беларускаму.

Тварыця коопэратыўные установы!

Ніхай селянін папраўдзі болей карысьці маець с працы рук сваіх...

Дзе тые хаўрусные банчкі? Чаму іх гэтак мала?

Ніхай селянін папраўдзі падмогу маець ад шчырых братоў сваіх ..

Дзе тые школы народные? Чаму іх гэтак скупа?

Дзе тые чытальчі, гурткі асьветы, дзе тая жыватворная духоўная страва па вёсках?.

«Ешчэ далёка да таго часу!»—кажэця вы: «Жыцьцё ідзець сваім звычайным парадкам»...

Не, браткі,—жыцьцё да жыцьця ня роўна...

Што раней, а што цяпер — вялікая розніца...

Не, браткі — у вас толькі ёсць занадта духоўнаго гультайства...

Не аставайцеся ззаду—ідзіця разам з Жыцьцём к Жыцяцю!

К таму Жыцьцю, каторае гарыць полымем вялікай Энэргіі, Жыцьце, маючэе у сабе багатые сілы, каторые нібы дынаміт разрываець ўсё старое, заржаўленае, скрыпучае а ладзіць Новае, Чыстае, Гулкае, наадвекі загартаванае жыцьцё!..

Ад Слова да Дзела!

У гэтым глаўная апора і надзея...

Не кажыця, што не патрапіця,—трэба толькі хацець...

Не кажыця—ешчэ пасьпеем.

Кожная хвілінька дарага...

І якая важная работа цяпер стаіць перад вамі, браткі мае!..

Мы спадзеваемся, што тые здаровые элементы вясковаго люду, каторые гадаваліся пад небам і сонейкам не затуленым едкім дымам фабрык і шэрымі гарадзкімі сьценамі, саслужаць у скорасьці вялікую службу.

Гэтые сьвежые народные элементы будуць тымі прышчэпамі, каторымі хутка прыдзецца лечыць выраджаючыеся гарадзкіе пакаленьня, каторые ўжо чуць ногі валочуць пад ціжарам атручэнаго фізычнаго і духоўнаго жыцьця і нездаволеннасьці ва ўсім..

К Жыцьцю!

Дайця народу хлебануць, пакаштаваць толькі глыток чароўнай Асьветы і ён прачхнецца, як тая казачная, спячая царэўна...

Бярыця пад увагу, што цяпер, то не раней... і ўсё павінна тварыцца скорым тэмпам...

Клічу вас к Жыцьцю!..

Змітрок Бядуля.

Земство і воласць.

IV

Воласьць.

Што такое цяперэшняя вовласьць, ведае кожны селянін. Дзеля гэтаго гаварыць аб тым як яна нарыхтавана ня буду. Шмат нарэканьнеў на воласць ад усюль даводзіцца чуць. Ды і праўца ёсьць такі на што нарэкаць. Ні праўцы, ні толку, ні справядлівасьці, ні парадку у ей німа. Чаму гэтак? Перш на перш вінавата канешне народная цемната. Выбіраюцца у валасные начальнікі ня лепшые, справядлівые і талковые людзі, а тые хто, ці дзеля нажывы, ці дзеля гонару хочэ прайсьці у начальствады не шкадуе грамадзе гарэлкі. Далей беларускі селянін мала таго што цёмны, але ешчэ страшэньна баязлівы, запужаны. Векамі ад усюль перэнасіў ён гнёт, у адносінах да сябе паноў і начальства не бачыў ні толку ні справядлівасьці. Зжыўся дзеля таго народ з думкай, што німа праўды на сьвеці, што багацейшы і сільнейшы, калі толькі захочэ, заўсёды скруціць у барані рог беднаго і слабаго—усё роўна вінават той ці не. Аж надта добра на сваей скуры перэканаўся народ, што закон у воласці, як той дышэль, куды яго павернеш, туды ён і вышоў—і для сільных закон ня пісан. Не знае народ сваіх правоў. І ня ўмее бараніць сваіх правоў, тых што дае закон і як на тое пахілае дрэўца-на каторае, як кажэ прыказка «і козы скачуць», так с селянскай цемнаты кожны карыстае. Лупюць скуру з народу і па закону і без закону — кожны хто ня леніцца. Валасное начальства, у нідаўные ешчэ часы, гэткіе выробляло штучкі з валаснымі грашміды і ня толькі з імі—што ажно паверыць трудна. Выробляліся такіе штучкі дайжэ што не спатыкаючы — атпору са стараны пакрыўджэнай грамады. Цяпер ужо ня тое. Цяпер у валасьці часта гэткіе спраўкі і на верх вылазюць. Находзюцца людзі, што выводзюць зладзействы і здірствы на чыстую воду. Ня гэтак ужо даецца стрыгчыся народ, як даўней, але усё такі надта многа брыды робіцца па валасьцёх ешчэ і цяпер. Прытым калі і скінуць напр. злодзея хабарніка старшыну, дык на яго мейсцо выбіраюць ня лепшаго, а ці гэткаго самаго ашуканца, ці дурня.

Акром цемнаты, у гэткай пастаноўцы валасных спраў, вінавата, тое што на воласьць народ глядзіць як на казённую установу і карысьці ад яе ня жджэць. Яно

і праўда. Цяперэшняя воласьць спаганяе з народу усялякіе падаткі ды павіннасьці, і болей нічога.

Усе расходы па воласьці плацюць адны селяне. Тымчасам дужа часта звертаюцца да яе, як да казённай установы, і паны: ці кантракт які пасьведчыць, ці што іншае. Ніякіх падаткоў (акром можэ гасцінцоў пісару) яны не плацюць, а утрымлівае власьць адзін толькі сермяжнік. Ціж гэта парадак, ці ёсьць тутака справядлівасьць. Тымчасам расходы на утрыманьне власьці, і валаснога начальства у 1895 г. займалі 64% усіх валасных расходоў; — 24% астаецца на іншые-культурные патрэбы воласьці.

Гэтае здаволеньне культурных патрэб і павінна быць глаўнай мэтай воласьці. Воласьць якраз падходзіць да таго, каб быць дробнай земскай установай (аб каторай гаварылося вышэй).

Усё што прыносіць карысьць жыхаром, служыць для палепшэньня іх жыцьця і гаспадаркі, што робіць вясковае жыцьцё лепшым і святлейшым-павінна быць парадкавана земскімі установамі: валасной, паветовай губэрнскай. Працу між іх трэба падзяліць гэтак, каб як найлепей спарылася работа. У валасное земства павінны выбіраць кіраўнікоў гласных — усе жыхары гэтай воласьці бяз розніцы веры, національнасьці, чым бы хто не займаўся. (Пры гэткіх парадках цяперэшніе чыны—старшыны, стараста і др. будуць ужо не патрэбны). Для пастаяннаго даглёду над земскімі справамі павінна быць выбраная гласнымі валасная управа.

Тамака дзе воласць малая можэ не выбіраць гласных, а проста выгадней будзе усім грамадзянам схадзіцца на сход, для абгаварэньня спраў і выбару валасной земскай управы. Гэта нарыхтаваць трэба так, дзе як выгадней: дзе выбіраць гласных—ніхай выбіраюць, а дзе на сход схадзіцца-ніхай установюць сходы. Калі большая частка жыхароў якой вёскі, ці фальварка найдзе, што выгадней належыць да другой якой воласьці, яна павінна мець поўнае права перэхадзіць у граніцы тэй воласьці.

Усе цяперэшніе абавязкі валасной канцэлярыі, па збіраньні падаткоў, вядзеньню спіскоў і т. п., да валаснога земства належаць не павінны і ніхай гэта робіць іншая якая установа. Калі узваліць гэта на воласьць—яна ня зможэ добра парадкаваць земскімі справамі. Гэтые-ж справы павінна мець толькі на воку усестановая земская воласьць, працуючая дзеля паднясьцьця культурнай вышыні народу, дзеля здаволеньня яго найважнейшых патрэб, дзеля народнаго добра і карысьці.

Лявон Гмырак.

Кароткі фэльетончык.

Ліст с пошэсьці.

Ах, любачка, як тут нудна, проста баюся памерці ад нуды! Усё поле, поле, лес, а мне, саколачка, трэба тэатр, кампліманты, веласапэд... Сеў на гэтаго коніка ды, як птушачка, толькі пырх... пырх. Або вечэрам прайшоўся па вуліцы: ты паглядзіш і на цябе зірнуца. Плакаць хочэцца, вось што.

Мой фэйчэр, красачка, добры угаднік. Пажыў дзянёк-другі ды кажэ: «людзі далікатные, хворых—«калі не павернеш, дык дзяржыся, Халімон, за гзымс». «Мужыкі зразу згадалі, што добра памагаем: гасьцінцы, гасьцінцы, бяз конца гасьцінцы. Яйкі, сала, каўбасы, палатно, рублёўкі. Не бярэш—плачуць ад крыўды. Узяла крышку палатна на сяннічкі сваім сабачкам, ды куранятак — гэткіе харошэнькіе. Больш нічога: сумленьня недазваляе браць ўзяткі Узяткі бяруць толькі саўсім папсаваные людзі, ды іх нельга назваць людзьмі.

Скора ужо паедзем адгэтуль. Мой фейчэр цяпер сярдуе; «скора апсік ад Божаго дару, а шкада: не жыцьцё, а маліна». Які сьмешны! Яму добра—знайшліся сябры. Сабяруць бясёду ды гутараць цэлу ноч.

Маё ты золатца, каб ведала, як раздурылі мы сваёй дабратой селян! Абы што крышку—ужо і бяжыць, а ня ведае таго, што мы павінны лячыць толькі тыфус. Ды ешчэ доктару жаліўся адзін разумнік, што фэйчэр дрэнна даглядае хворых, бо заўсёды пьяны... Нічога не парадзішь: мужык і астанецца мужыком.

Крыўдуюць, што мала зямлі ды жыць цяжка. А на што есьці гэтулькі? Я бачыла, як дзіця адразу зьело міску бульбы ды два блінцы. Лепей яйка, шклянку малака. Кажу ім: лепей карміця дзетак,—меней будзе «рахітыкоў». —«Добра што і хлеб ёсць», атказваюць, жыць ня ўмеюць, вот што. Чаму я за 15 руб. у месяц маю добры стол? А мой бацька жыў жэ у горадзі, вучыў нас траіх, а меў толькі 200 руб. у месяц!

Нудна, мая ты даражэнька, ой як нудна! Ні паверыш — ешчэ ні разу не танцавала тут: німа кавалероў. Божэ мой, саўсім забылася, як жэ паказацца зноў да вас? Чула і салаўя хвалёнаго — эт, пішчыць крыху... Пазнаёмілася с тутэйшымі панічамі. Толькі адзін нішто сабе, дэлікатны, умее сьмяшыць, але ужо паехаў. Дый да «сімпумпончыка» нашаго далёка яму, пацалуй яго ад мяне, толькі, так ня ведаў,—падкрадзься ды... плюсь!

А гаворуць яны, каб ты чула! Пачую-сьмяюся, сьмяюся, сьлёзы пацякуць. Адзін ешчэ закрыўдаваў, аж я заткнула вушы. Чытаюць тутака нейкі месячнік «Саврамены мір», ёсьціка нейкая газэта і кніжкі у простай мове... Мае каханай пані Вярбіцкай або нячулі, або. калі хто чытаў, лае. Ведама, вёска! Куды ім да мяне! Я шэсьць класаў гімназіі скончыла, а яны што?.. Як іду па вуліцы, паўлазюць у вокны ды глядзяць. Спадабалася, як ты думаеш? А паненькі дык наўзахваткі клічуць да сябе у госьці; акружуць ды слухаюць, а гаварыць я умею... Пытаюцца, як там у горадзі, ўздыхаюць. А я аж лопаюся ад сьмеху. Просюць, каб ешчэ крышку пабыла, павучыла іх. Але скорэнька ужо уцячэ з гэтай пусткі і доўга, доўга будзе цалаваць цябе, ягадка.

Міласерная сестра Канарка.

Падслухаў і перэлажыў на нашу мову. **Зрэбны.**

Каханьне.

Сад ў сьняжынкі прыбран—як нявеста стаіць,
І міргаюць здалёк ў небі зоры.
Між пахучых галін мы с табою адны
Тут у ночным, таёмным прасторы.

Мы ўсё жджом салаўя, дзіўнай песьні яго,
Прыслухаемся к шопатам ночы.
Я цалую у шчочкі, у вусны твае,
У твае мілые, карые вочы.

Мы ўпіваемся шчасьцем, каханьнем сваім...
Паліліся гдзесь дзіўные трэлі:
Салавейка шчабечэ зноў песьню сваю,
Мары дзіўные к нам наляцелі...

Мы зліліcь ў гэту ноч, мы зліліся ў адно,
І адна ў нас душа, мне здавалось.
Во і дзень наступіў, твае вочкі сьвятлей, —
Ужо раньня зара разлівалась.

Зусім блізка ля нас стралой ўзвіўся жаўрук, —
Яго песьня чароўнае сілы.
Ў гэту ночку маёву, так памятну нам,
Першы раз ты сказала мне: «мілы!»

Я. Журба.

БАЦЬКА І СЫН.

Бацька яго быў простым селянінам, «мужыком» значыць; а сын быў ужо куды ня тое. — Сын меў на піджаку сярэбраные гузікі і жоўтые канты на каўняры і рукавох, а на шапцы. апрыч жоўтых кантаў, каторые таксама на ей былі, была прычэплена над казырком кокарда Сын на чыгунцы тэлеграфістам быў. Бацька хадзіў згорблены і скрыўлены, звычайнай паходкай, хоць быў здаровы, як дуб —а сын наадварот: быў слабы і бледны, але за тое хадзіў птушачым скокам, выцягнуўшыся, як струна, ці як той салдат на смотры; ды толькі, ешчэ, апрыча таго, ён умеў неяк нос да гары трымаць —так, што, калі-б ён ішоў проста на плот, то ня ўгледзіў бы яго датуль, покі ня перэвярнуўся-б зачапіўшыся, або таго самаго носа не разьбіўшы, — а гэтак, хадзіць, бадай што ніводзін салдат не патрапіць...

Бацька жыў вёрст за 20 ад тэй станціі дзе служыў яго сынок, і час ад часу прыеджаў наведацца да свайго сына. І кожны раз, калі ён прыходзіў на станцію і убачыўшы сынка,—каторы на той час заўсёды, калі ня быў заняты службай, то спацыраваў па платформі с такімі-ж таварышамі, — бацька ніяк ня мог адважыцца загаварыць да сына... А той, хоць даўно ужо згледзіў бацьку, стаячаго пры плоці у куточку, і чэкаючаго на яго і, ці то дзеля фанабэрыі, ці то па праўдзі «сынок» так быў заняты спацырам, што нават не прывітаўшыся з бацькам хадзіў ён так з гадзіну. І толькі пасьля развітаўшыся с таварышамі і калі тые завернуць за вугол які, ён аглядаўся ці ешчэ хто не бачыць яго і калі нікога не бывало,—міргаў на бацьку і, паказаўшы рукой, каб той ішоў ззаду за ім, так на шагоў 40—50,—бег хуткім шагам да хаты.

Якая там бывала гутарка бацькі с сынам, чым сынок частаваў бацьку, ня ведаю, бо нават людзі казалі, (а чаго людзі ня ведаюць?!) што на той час вокны у яго пакоі былі зашваны і трудна было падгледзіць, што там рабілося...

Прайшло много часу. Я вайшоў у леты і дастаўся на службу у той самы тэлеграф на чугунцы Мяне назначылі на адну станцію, каторая была вёрст за 700 ад маей хаты. Праз колькі месяцоў назначылі на тую-ж станцію і гэтаго самаго «сына», бацька катораго быў «мужык». (Мой бацька, праўду сказаць, так сама быў мужык, але з дэлікатнасьці ня буду гаварыць аб гэтым). Як землякі, мы нанялі разам вялікую кватэру і пачалі жыць у ёй, як добрые паны: не было дня каб у нашай кватэры не збіраліся госьці і не пілі гарэлкі, не гралі ў карты... Жылі мы так шчасьліва колькі гадоў і здавалося што і канца нашаму шчасьцю ня будзе, каб.. каб гэтаго шчасьця не атруціў нам сваім неспадзеваным прыездам бацька майго таварыша.. Як-ж! Уходзіць у нашу кватэру нейкі «мужык» у кажусе, ў лапцях... Чорт ведае што такое!.. А тут, як на бяду, гасьцей паўная хата, дый ешчэ дзьве паненкі, — вучыцелькі з народнаго вучылішча. Проста хоць ты ў зямлю лезь!..

Але я, як самі ведаеця, ніякай бяды на сьвеці не баюся, каб там яна няведаю якая была,—заўсёды сабе у сьмешкі бяру:

— Вось і твой бацька ёсць! — звярнуўся я да таварыша і, падаючы крэсла каля стала, кажу:—Сядайця, дзядзьку, у нашай хаці. Чым багаты тым і рады—выпьем разам ды закусім. Падсуньцеся крышку,—зьвярнуўся я да аднэй вучыцелькі. — Вось дык госьць! А мы й не спадзеваліся. Сынок ваш бачыця які ўжо вырас...

І я і бацька паглядзелі на «сынка». Усе так сама паглядзелі на яго, і ўсе, апрача мяне, разумеецца, вельмі зьдзівіліся, бо «сынок» той пачаў чырванець... Але як чырванець?! А вось як: раней у яго пачырванелі вушы, а пасьля нос, а пасьля шчокі, а пасьля... пасьля, здаецца, відаць было праз вопратку, як чырванеў ён увесь з ног да галавы... Урэшці пачырванелі у яго вочы і ён адвярнуўся.

— Сынок, Александар Адамавіч, мы здаецца забыліся прывітацца з вамі. Але-ж як вы перэмяніліся!.

— Цяпер не абезацельна вітацца. Гэта уж давно с моды выходзіць —атказаў сын.

— Праўда, гэта дзеля мяне не канечне. Мне досі, што я цябе.. вас, паправіўся бацька, —угледзіў жывым і здаровенькім.

Усе так і прыснулі са сьмеху, але трудна было зразумець с чаго гэта?

— Маці твая пры сьмерці. — Сказаў бацька

— Умгу...— атказаў сын.

— А я ўжо думаў, што і с табой... з вамі якое нешчасьця. Трэйці гадок, сынку як мы вестачкі ад вас не маем Мы ўжо ў хаці думалі, бедавалі, ажно маці з усяго гэтаго захварэла. Едзь ты, кажэ, пашукай яго, давядайся...

— Умгу...—зноў адказаў той. — толькі я все ж такі понять не могу; зачем вас сюда прынясло? — Яя бы апомніўшыся, дадаў ён. І паглядзеўшы, што усе выпілі, апрыча вучыцеляк ешчэ сказаў:

А почемуж это женскій персонал не пьёт? Нет, нет, і женскій персонал должен выпіць. Тепер равноправіе...

Але «жэнскі персанал» чамусьці не хацеў піць і здаецца не хацеў саўсім карыстаць з вальгот роўнаправія...

Вестка аб тым, што маці нашаго таварыша ляжыць пры сьмерці не дадала нам ніякай вясёласьці, а гэта таму, здаецца, што кожны успомніў тагды сваю радню і падумаў аб яе долі-нядолі, і ці жывые і здаровые ўсе,— бо хоць і весткі часта кожны з нас атрымліваў, але беда і нешчасьце у адну мінуту можэ спаткаць чэлавэка. І ешчэ падумаў кожны, здаецца, (апрыча мяне), што як гэта смутна і цяжка нашаму таварышу, каторы цяпер на свае вушы пачуў аб хваробі роднай сваей мацеры...

У такіх выпадках гарэлка найлепей пьецца і чарачка па чарцы налівалася і апаражнівалася, што ажно у канцы павесялелі ўсе і асабліва госць наш, просты селянін, «мужык» значыцца, бацька нашаго таварыша, раз-

Чаму?

Гляджу я с прыгорку на ціхую вёску,
Усю пачарнеўшую ад непагод,—
Гляджу на плакучую сумна бярозку,
Павіслую сумна ка мне цераз плот...

Самотны мы з ёю — ўкруг вецер гуляе
І кідае, круце нас з боку на бок...
Чаму-ж ты бярозка ня вырасла ў раю?
Чаму-ж я жыву увесь век адзінок?

Там далей віднее вясёлая хатка,
Ля хаткі—кабета і дзеткі яе;
Чаму, ах, чаму-ж не мая гэта матка,
А тые дзяўчынкі—ня сёстры мае?

К. Бор—іч.

* *
*

Разгані па небі,
Вецер, цёмны хмары,
Разнясі па полі,
Мае сумны думы.

Уздыхаюць цяжка
Ад іх мае грудзі,
Ныіць маё сэрцэ
І баліць бязьмеры.

Вяну я ад думак,
Як былінка ў полі,
Не жыву—марнею,
Як птушка ў няволі.

Ох, зляціця думы,
Дайця мне прастору,
Сіле маладое
Дайця толькі волю.

І знайду я шчасьця,
Будзе жыцьце ў згодзе.
Зару новай долі
Відна на усходзе.

Міхалка Скарэўскі.

У Вільні у гэту пятніцу (13 чэрвеня) у залі Палескаго клюбу адбудзецца Концэрт-Баль на карысць студэнтоў Літвіноў. Паміж іншым будзе пеяць вялікі хор—60 чэлавек—пад загадам вядомаго артысты-композытора ¡Ст. Шымкуса, каторы у сваім часе вёў у Пецярбурзі хор беларускі.

Пачатак роўна у 8 ½ г. веч. Цэна білетоў ад 5 руб. да 50 к. У часе ігры на сцэні дзьверы у залю будуць зачынены.

З Беларусі і Літвы.

З Віленшчыны

Тэлефон с Пецярбурга у Вільню і Варшаву.

Хутка пачнуць будаваць тэлефон с Пецярбурга у Вільню і Варшаву. Закончуць работу за якіх 2—3 гады. Гэткім парадкам, знаёмые, тые што у Пецярбурзе, будуць магчы гаварыць са сваімі знаёмымі у Вільні і Варшаві і наадварот.

= У **Буцлаве** (Вілейск. пав). У часе буры пярун ударыў у двох дзяўчын. Дзеўчаты былі у лесі на забаві і, як пачаўся дождж, яны пачалі бегчы дамоў і на бягу ударыў у іх пярун. Адну дзяўчыну на мейсцы забіў,— другую пакалечыў цяжка.

= У вёсцы **Шыковічах** (Вілейскаго пав., Мядзельскай вол.), пярун забіў 18 гадоваго хлапца Юстына Звяругу, у той час, калі той вёў с пашы дамоў каня.

= У дварэ Хораве, памешчыка Хэлхоўскаго згарэла 18 дзесяцін лесу.

= У **Смаргонях** у часе буры пярун забіў работніка М. Сырая. Сырай у буру быў у сваей хаці.

= Згарэло ў шчэнт мястэчка **Васілішкі**. Агонь зніштожыў 100 сяліб і многа жывёлы.

Падбродзьдзе. (Свенцянск. пав.).

У Падбродзьдзі с 1 чэрвеня будуць прадавацца беларускіе кніжкі: у кнігарні Б Ліфшыца, у газэтным кіоску, і газэтчык будзе насіць «Нашу Ніву» па дачах і па рынку у кірмашовые дні

Ня шкодзіло-б, каб па ўсіх мястэчках чытачы «Н. Нівы» спрабавалі устроіць прадажу беларускіх газэт і кніжэк. Гэта каштуе усяго 1 р. 50 к. на гэрбавые маркі. Пазваленьне на адно мястэчко дае спраўнік, а на некольki мястэчэк трэба прасіць пазваленьня у губэрнатара. К прашэньню да губэрнатара трэба прыкладаць і валасное, ці паліцэйскае сьвідзецельства аб благонадзёжнасьці.

Працуйця, чытачы, бо калі цяпер пачалі самі селяне касаваць манапольki, дык трэба на мейсцо атруты даць нешта лепшае народу. А гэтае лепшае пачынаецца з газэты, з друку шчыра-народнаго. Народу вельмі патрэбна духоўная страва. а такую пасільную страву селянін знайдзе толькі у кніжцы і газэці у роднай мове.

Чалееускі.

Скасаваньне манаполяк.

Манькоўскай воласьці (Свенцянск. пав.) валасны сход прыгаварам пастанавіў скасаваць абедзві манапольki: Манькоўскую і Груздоўскую, і, як кажуць, ужо і зацьверджэньне прыйшло.

У гэтай воласьці цяпер зусім німа ні манаполек, ні піўных.

Пішыця, чытачы, што робіцца у вас з гэтай народнай атрутай. Хутчэй рабіця прыгавары і касуйця манапольki. *Чалееускі.*

З Міншчыны.

Мінск.

У Мінску скончылася нарада у справе змаганьня с пьянствам. Прызналі, што канечна трэба паклікаць у помач самаўпраўленьня—земскіе, гарадзкіе і валасные, і пастаноўлена установіць па вёсках старшын, каторые бы сачылі за пьянствам і патайнай прадажай гарэлкі. Пры гэтым высказаліся, што трэба з вялікай асьцярогай закрываць манапольki, каб не закаранілося патайнае шынкарства, с каторым змагацца дужа пяжка.

= У в. **Азёры**, Мінск. губ. селяне пастанавілі закрыць манапольку. Проці гэтаго прыгавару дужа востра выступіла дачка манапольшчыцы Н. Сайкоўская, баючыся, каб матка яе не асталася бяз мейсца. Узяла і напісала просьбу у губэрнскае праўленьня, каб манапольki не закрываць. На гэту прозьбу яна сабрала многа подпісоў, найбольш — падросткоў. З губэрні пакуль што німа атказу.

= У **Новагрудку** пад кірункам паветоваго шляхоцкаго маршалка, на нарадзе, сабранай у справе ацьвяразеньня народу, паміж іншым ураджэна, старацца перэд правіцельствам, каб зменшыло акцызу на цукер, а такжэ, каб нейкі працэнт грошы, ад прадажы гарэлкі правіцельство аддавало земствам на змаганьня с пьянствам.

= У в. **Калачы**, Ігум. пав. пастанавілі селяне зачыніць манапольку.

= У в. **Мікулічы**, Рэчыцкаго пав., селяне прыгаварам пастанавілі закрыць піўную.

= У в. **Веляцічы**, пастанавілі селяне прыгаварам ва ўсей воласьці пазакрываць на заўсёды уселякіе шынкі і гандлі ап'яняючымі напіткамі.

= У **Новагрудзкім** павеці шырыцца пошэсць **«яшчур»**. У в. Новая Мыш захварэло на яшчур 15 кароў, у Белаполі 50, а ў Дарэўнай 400 штук.

= У в. **Тамашэвічах**, Мозырскаго пав. згарэло 83 будынкі.

= Жыхары **Сьвержэнскай** вол., селяне робяць старэньня каб ім пазволілі аткрыць у мястэчку Сьвержэні сельска-гаспадарскі кружок.

= У ігуменскім і бабруйскім паветах вялікая бура з градам нарабіла многа шкоды. Адзін селянін у Барсукох, забіты пяруном.

гаварыўся з усім «обчэствам» і што раз болей набіраючыся рэзону, якбы не раўнуючы, паміж сваіх сяброў, пачаў жартаваць і, прыказкамі перэплетаючы свае жарты, выводзіў вельмі салённые і разумные рэчы. Усе мы так сама паказалі від, што з радасьцю слухаем яго, (і ткі папраўдзі скажу вам, што усе мы добра растапырылі вушы), апрыча «сынка», каторы на той час чырванеў і усё перэбіваў бацьку:

— Ды годзі табе, калі выпіў, то не расходзься, дый зараз чугунка прыбудзе. . Ехаць хіба, што пара табе..

— Ой, сынку, сынку! Здаецца мне, што ..— (хоць ты злуй ня злуй, што буду на цябе *«ты»* казаць),—здаецца мне, што цябе, цэлаго цябе я на скрось і бачу, як пэркалёвенькаго і бачу я там, у цябе ў сярэдзіні, што любіш ты усё-ж такі і мяне і маці тваю і сястронак. ды толькі... толькі .. Эх! і гаварыць ня буду! А мо мне і па праўдзі толькі так здаецца? Але кажу табе, што ня лёгка у мяне на сэрцы. Маці, тая бедная...

Тут у нашаго старога паліліся сьлёзы. Вучыцелькі таксама прылажылі хусьцінкі да твары, а сынок завярнуўся і пашоў с хаты:

— Мне,—кажэ,—на службу пара. Глядзі, каб на чугунку не апаздаў, а 10 гадзіне пойдзе,—звярнуўся ён да бацькі, а пасьля да мяне кажэ:

— Вы Іосіф Піліпавіч не забудзьця жэнскі пэрсанал правесьці да хаты.

— Ці-ж табе па праўдзі на службу?—запытаўся я.

— Не, бачыш, я абецаўся за таварыша дзяжурыць. — І пашоў ён.

Бацька тым часам перэстаў плакаць і, глянуўшы на ўсіх нас, кажэ:

— Шак-ж вучыў я яго, выкладаючы апошніе пажыткі свае: каня прадаў аднаго, пасьля другога. А як лясьніком восем дзён*) служыў, то й хату новую на два канцы выбудаваў і тую прадаў на навуку яго, пасьля апошнюю кароўку прадаў. Чэкалі пацехі!.. Цяпер, як, бачыце выўчыўся, жыве нішто... От, абы жыў—здароў, і то слава Богу.. Здаецца, каб прыехаў ён хоць раз... Каб цяпер хаця мог паехаць—мо тая маці з радасьці паправілася-б...

Тут стары сьціх і доўга, доўга маўчаў, спусьціўшы галаву. Усе, колькі нас было, так сама доўга маўчалі

— Э-э- эх! — прарвалі цішу некаторые.— Так-то на сьвеці бывае!

— Што і гаварыць,—ажывіўся стары,— каб мне, здаецца, тая навука, што сынку майму дадзена, я бы ўвесь сьвет на свой капыл перэрабіў-бы. Як служыў гэта я 8 дзён лясьніком, выйдзеш, бывало, летам, ці вясной, часамі, ў свой абход, ідзеш, ідзеш борам густым; птушкі пяюць на розные галасы, сосны ды ёлкі шапацяць таемным гоманам, пчолы у ягадніку зыдуць... А на ўсё гэта сонцэ залатое апушчае свае косы і туліць і грэе, здаецца, ўсю зямельку, ўвесь бор, і ўсё жывое разам, як тая птушка дзяцей сваіх пад крылом пуховым.. Ходзіш, ходзіш, і думаеш. Чаго не перадумаў я за тые восем лет па лесі ходзючы?! Каб здаецца во гэтые пальцы грубые, ды маглі пяро ўтрымаць!.. Каб я ды граматны быў!.. Э-э-эх! Ня тое выходзіць. Сынок, сынок, — думаў часамі.—вучыся, вучыся, сынок, бо я не такі, як твой дзед, мой бацька, значыць... Ага, вось на мысль прышло: мой бацька адзін раз вельмі моцна выбіў мяне, але так моцна, што і цяпер баліць.. За што? Як вы думаеця, — за што выбіў мяне бацька мой? А вось слухайця: У нашым сяле вучылішчэ было. Бацька мяне не хацеў вучыць. А мне ўжо гадкоў 13 было. Я гэта аднаго разу уцёк с хаты, ды да вучыцеля тога. Даражэнькі, кажу, родненькі, я хачу вучыцца, а бацька мяне ня хочэ аддаць вучыцца, прымеця мяне, кажу, у школу. Што-ж, кажэ, садзіся, а заўтра я пагавару з бацькам тваім. Цэлы дзень праседзіў я ў вучылішчы. Прыходжу да хаты: Ты дзе быў?! У школі, кажу. Як возьме бацька дубец, як пачне мяне хрысьціць: во табе, кажэ, школа, во табе навука!.. Аж цяпер помню, і баліць.. Так і стаўся цёмны як бор той у даждлівую, восеннюю ноч. Шуміць бор ад ветру. Шуміць, а цёмны ён... Э-э-эх! Сынку, сынку!".

Стары зубамі скрыпнуў. Пасьля сам сабе наліў гарэлкі, выпіў, пасьля ешчэ раз наліў і выпіў і зноў кажэ:

— Я, бацькі мае, дзяды мае. жылі у вёсцы у лесі..—А сыны нашы жывуць у гарадох і курортах. Я, і дзяды мае правілі лейцамі, калі ехалі. або гаралі, або баранавалі,—а сыне нашы, правяць паездамі, караблямі, аэрапланамі.. я і дзяды мае, рэдка калі цікавіліся горадам і яго выдумкамі,—і затое мусяць сынэ нашы рэдка каторые цікавяцца вёскай і бацькамі сваімі...

Памаўчаўшы і пасьля з усьмешкай, горкай усьмешкай на зморшчэнам твары сваім, зьвярнуўся ён да нас:

— Хіба, што так і быць павінна?

Мы ня мелі чаго адказаць яму.

Выпілі ешчэ і ешчэ і стары наш, кажучы, што ня хочэ больш гасьціць тут, сабраўся ехаць. Замест праводзіць «жэнскі пэрсанал», я праводзіў гасьця нашаго. Прыйшоўшы на станцію стары запытаўся, гдзе гэта сын яго,— я паказаў на дзьверы.

Скора за дзьверамі я пачуў крыкі таварыша:

— Тут уходзіць часным ліцам не палагаецца! Я атвечаць буду за гэта.

Але бацька чамусьці не паслухаў сына.

Раздаўся званок, прыйшлі старажы.

— Вывясьці гэтаго пьянаго!!! Крычаў таварыш, як ашалеўшы.

Старычка вывялі, і дзіўна: замест злосьці ці крыўды на яго зьбялеўшым ужо твары была горкая усьмешка, тая самая усьмешка, з якой пытаўся ён у цэлай кампаніі за сталом:

— Хіба, што так і быць павінна?

Скора таварыш мой папрасіў перавод і выехаў ешчэ за 700 вёрст далей.

І. Піліпоў.

*) Восім гадоў — значыць, — то ў яго ужо прыказка такая.

Паварот эмігрантоў.

С прычыны безрабоцьця у Амэрыцы, многа селян, што былі паехаўшы у Амэрыку ужо два-тры гады таму, цяпер варочаюцца назад.

Нагрaда «Сасе».

На сельска-гаспадарскай выстаўцы у Мінску, беларускую сельска-гаспадарскую часопісь «Саха» нaградзілі малым сярэбраным мэдалям.

Вёска Крупіца, Мінск. губ. і пав., Самахвалавіцкай вол.

У нашым сяле ёсьць манаполька. Ведама, што яна нам шкодна, бо некаторые крупічане, маючы пад бокам такую пакусу, ня ўрымсьцяць, каб ня выпіць і, німа чаго таіць, часам добра глокаюць. Але крупічане, калі прыраўнуем іх да іншых, пьюць мала. Сьвятам сюды прыходзюць пьянчыцца з двароў і іншых сёл. Упіўшыся, лаюцца, бьюцца і пераймаюць людзей па дарозі, нават раз свайго пана хацелі пабіць. Ужо дзеля аднаго гэтаго нясупакою казалі крупічане, трэ скасаваць манапольку. Парадзіўшыся, ўсе прышлі ў волосьць і прасілі старшыню с пісарам напісаці прыгавор, але тые пачалі ім адраджаць і напісаць яго адказаліся. Сядзелец-жэ, Тамаш Шакура, частаваў на другі дзень Вялікадня селян гарэлкай, просючы не закрываць манапольсі, бо гэтым ў яго адбяруць лёгкі хлеб (ён нават сваю хату аддае ў арэнду пад манапольку). Але селяне, выпіўшы гарэлкі, ешчэ больш загаманілі, што манапольскі ня трэба і напісалі ў Мінск губэрнатару просьбу, каб яе закрыць. Пад просьбай падпісалося безмала ўсё сяло. Пачуўшы аб гэтым, сядзелец рукі заламаў, галасіў, як матку пахаваўшы, і давай прасіць старшыню і памочніка самахвалавіцкаго пісара і свайго крупічанскаго пісара, Ламаку, падаць другую просьбу. каб пакінуць манапольку. Ламака напісаў просьбу, а брат сядзельца, Александар Шакура, хадзіў з ёю с хаты ў хату і прасіў падпісацца.

Але ня гледзячы на ўсё гэта, такі мы маем надзею — закрыць манапольку. *К. М.*

М. Беларучы, (Мінск. губ. і пав.)

На узгорку стаіць вёска Пунішчэ, а побач яе на высокай вышыне — Лысая гара (самае высокае мейсцэ у нашым краі). Невялічкіе гэтые вёсачкі, але цікавые.

Першае: у Пунішчы саўсім іначэй лаюцца, чымся у Лысай гарэ. Пунішчане клянуцца так: „каб цябэ рэзанка, каб цябе трасца“! Лысагорцы-ж клянуцца трохі лепш: «Каб цябе рэзь перарэзала, каб цябе пяруны, каб ты на ногі не паўстаў, ня ўзрос! і т. д.»

Далей: у Лысай гарэ адна шынкоўня, а ў Пунішчы цэлых тры. Калі раз я запытаўся у Лысагорцаў: «чаму у вас адна шынкоўня а у Пунішчы аж тры, — гэта-ж вам стыдна перэд пунішчанамі?» То мне атказалі: — «Э!.. Добра, што хоць адна ёсьць, а то, як не было вучылішча, то і ніводнай не было. Чашы, бывала, аж за тры мілі у Здэрэньне». Ну, думаю сабе, навука у лес ня йдзе.

Але гэта ўсё глупства: адна шынкоўня — якая тут можэ быць цікавасьць? Паглядзім лепш у Пунішчэ: тут мы можэм напаткаць такіе здарэньня, якіе і ў людаедаў трудна было-бы знайсьці. У Пунішчы нават і добрые людзі ёсьць, як хоцьбы Алёкса (глаўны шынкар). Ён, мае міленькіе, калі німа грошы, то і на павер дасьць паўкварту — другую, — разумеіцца, калі яго аб гэта далікатна і с пашанай папрасіць. Так, што па тутэйшаму ён чэлавек дужэ добраго і мяккога сэрца.

Вы можэ скажэця, што у Пунішчы вялікае пьянства, разбойства — саўсім не. Нават бывае, што цэлы тыдзень пройдзе саўсім спакойна. Ды пунішчане народ вельмі дэлікатны: калі што да чаго прыдзе, то яны не так, як жукаўцы ці там іншые зараз кольлямі або каменьнямі частуюцца, — крый Божэ! Пунішчане толькі ножыкі ў ход пушчаюць. Ціха сабе і спраўна пад бачок лізгануў і гатова. Ня верыце — паслухайце.

Неяк перэд запустамі я, лысагорскі вучыцель і пан Антоні (так яго і завуць) пашлі мы у Пунішчэ на вясельле. Вясельле як вясельле. Народу сабралася шмат: тут былі і жукаўцы, і лекараўцы і гаянцы нават і мяр ковічанцы. Пілі, гулялі, гулялі, пілі. Спачатку гулялі модные танцы: кракавяка, кадрылю і др., потым — польку, а як ужо добра патпілі, то пусьціліся лявоніху. Сваё такі забрало! А мой пан Антоні як расхадзіўся, то і ўпыну яму не было — аж у прысядкі прыседаў. Гэтак гуляюць усе... раптам: — «Братачка. за што? Што я табе зрабіу?.. Пацалуемся!.» — ды на двор, а за імі усе с хаты ррр!..

Выскачылі ўсе разам с хаты, а ў хату ўбегаюць па аднаму. Першы уляцеў сват Рыгор са славамі: «Браточкі. ратуйця! зарэжуць Мікалая.» А с самога так кроў і ліецца, як с парсюка: спаласавалі яму нажом патыліцу, шыю і наскразь пракалолі руку у локці. За Рыгорам ускочыў і Мікалай — ён нічога ўжо ня мог прагаварыць: Мікалаю наскразь прасадзілі абедзьве шчокі.

Назаўтрае нашлі аднаго забітаго (дзяцюк гадоў 18) і шмат аказалася да паўсьмерці параненых. Паехалі пакрыўджэные да урадніка з жалабай, каб прыехаў пратакол напісаць, а той ім: — «Як парэжэцеся ешчэ раз—тады я да вас паеду»! Павязьлі параненых да доктара. Доктар распытаўся, што і як, ды кажэ ім: — «Я толькі лячу людзей, а не зьвяроў».

Дык вось як у нас гуляюць вясельлі!

Другое такое было ў Пунішчы здарэньне. Адзін хлопец ажаніўся, пажыў троху з маладой жонкай, а пасьля стаў не ладзіць і кінуў яе. Аставіў жонку пры бацькох, а сам пашоў служыць. Там ён падладзіўся да аднэй дзяўчыны, каторая так сама служыла, угаварыў ей, што ён не жэнаты, абецаў жаніцца з ёй, і такім парадкам сркыўдзіў дзяўчыну і выдурыў ешчэ ў яе 50 рублёў сабе на адзежу к вясельлю. Дзяўчына усяму шчыра паверыла, а ён, узяўшы ад яе грошы, вярнуўся дамоў к сваей жонцы. Калі дзяўчына, не дачэкаўшыся яго, прышла, каб ісьці па пасьвячэне, то жэнаты жаніх разам са сваім бацькам і маткай зьбілі яе, бярэменную, да паўсьмерці і прагналі. Гэта было таму назад нядзелі са дзьве, а цяпер гэта дзяўчына — як казалі — ходзіць распусьціўшы валасы, як русалка, па лясох і галосіць, не знайходзючы сабе нідзе прыстаньня.

Жутка трохі, як падумаеш.

Васіль Р—ч.

З усіх старон.

У Думе.

У Думе што раз робіцца пусцей. Дэпутаты раз'ежджаюцца куды каторы перад дакончэньнем сэссіі.

= Трудавікі падалі у Думу запытаньня с прычыны катаваньня арэштаваных у катаржных турмах.

Змаганьне проці пьянства у войску.

Ваенны міністр абвесціў наказ аб змаганьні с пьянствам у войску. У наказі гаворыцца, што начальнікі, начынаючы с самых высшых, павінны пачаць змагацца с пьянствам у даверэнных ім часцях.

Прадаўжэньне сроку службы.

Думская бюд'жэтная камісія прыняла праект закону аб прадаўжэньню сроку дзействіцельнай службы ніжнім чыном сухапутнаго войска на тры месяцы.

Змаганьне з работнікамі.

З Мітавы паведамляюць, што у звязку з апошнімі забастоўкамі, многа работнікоў высылаюцца з Мітавы на два гады, іншых ссылаюць у Сібір.

У саюзніцкім багне.

С Красноярска пішуць, што тамтэйшы аддзел палаты Міхаіла Архангела, арганізаваны сябрам Пурышкевіча. В. Орловым. саўсім разсыпаўся. У саюзі астаўся толькі таварыш прадседацеля—Андрэев, жалезна-дарожны сторaж. Праўленьне саюзу за кароткі час пасьпела нарабіць многа даўгоў, каторых цяпер німа чым плаціць. Быўшаго прадседацеля адзін саюзнік цягне цяпер у суд за доўг.

= Кастрамскіе заюзнікі паслалі у Пецярбург дэпутацію с просьбай пазбавіць поўнамочый прадседацеля тамтэйшаго саюзу руск. народу, нейкаго Ляпічова. Выявілося, што гэты Ляпічоў сядзеў тры гады у кастромскай турме за вялікую крадзеж. Ляпічоў ва ўсіх выступах верхаводзіў саюзам, прыймаў учасця у дэпутаціях і інш. Саюзьнікі цяпер дзівуюцца, чаму паліція пазваляла гэтаму злыдню прыймаць учасьце у часе юбілейных сьвят у 1913 г.

Селянскі банк.

Селянскі банк, як кажуць, калісь меў на мэці стаць у прыгодзі беззямельным і малазямельным селянам Але чаго благіе языкі не скажуць. З дзеяцельнасьці банка гэтаго відаць, што ён заўсёды найболей дбаў аб дваранство, каторых падтрымліваў, сцягнутымі ад селян за выкупы зямлі, грашамі.

Цяпер у Думу пададзен праект закону, каб селянскі банк даваў грошы на куплю зямлі асобам, каторые найменш 5 гадоў былі на гасударственнай службі. Гэты праект закону у першы чарод падпісан дэп. Чыхачовым і мае на мэці абдзяліць зямлёй у нашых беларускіх губэрнях усякіх абрусіцелёў.

Афіцэрская «удаль».

У Рызе кампанія афіцэроў пасьля гулянкі, хочучы пазухаваць перэд дамамі, устроіла а 5 гадзіне раніцай трывогу, і эскадрону гусароў загадалі у плаў перэпраівіцца праз Дзьвіну. Варочаючыся людзі і коні, дужа змучэные перэправай, былі аднесены вадой у глыбокае мейсцо, дзе шэсць салдатоў утапілося. Утапілося такжэ і некольскі коней. Каля дваццаці гусароў пакалечылося.

Змаганьне с пьянствам.

На зьездзі півавароў у Одэссі пастаноўлена рабіць стараньня перад правіцельствам, каб правіцельство піво залічыло не да ап'еняючых напіткоў, бо, як даводзюць півавары, пры помачы піва найлепей змагацца с... пьянствам.

Рэдактар-Выдавец
І. Луцэвіч.

Не купляйце парашкоу (попелоу—штучных гноеу) абы дзе па крамках, а купляйце там дзе прадаюць за справедлівую цэну добры тавар

у складзі **Віленскаго Таварыства Сельскай гаспадаркі.**

Вільня, Завальная № 9.

Купляйце хаурусна цэлымі вагонамі, тады абыходзіцца найтаней.

Там-жэ можна купляць усякую гаспадарскую прыладу.

!. Апошняе напомненьне !!

Даступна кожнаму

купіць вучастак зямлі у ЗВЯРЫНЦЫ у самай лепшай часці гор. **Вільні**. Мейсцовасць прыгожая, здаровая, лес, рэка. **Цэны і варункі выгодные. С купляй паспешайця**, зямлі асталося саўсім мала. **РУПЦЕСЯ — купіць можэця толькі у гэтым сэзоне.** Па спраўкі звертацца у кантору па прадажы вучасткоў у Зьвярынцы: Вільня „**Звярынец**“, Георгіеўскі праспэкт, д. № 68 Тэл. № 46. **Спраўкі выдаюцца праз цэлы дзень, не вылучаючы і сьвят.**

Друкарня Мырціна Кухты, Татарская 20.